

NAPADI NA MEĐUNARODNO PRIZNATI HRVATSKI JEZIK (4)

Kazneno prijavljeno Ministarstvo RH

Predavanje na tribini Hrvatskoga kulturnoga vijeća *Nove agresije na hrvatski jezik održano* je u 8. studenoga 2010. u Zagrebu. Budući da se s vremena na vrijeme mogu čuti teze međunarodnih političkih činovnika na tragu onih koje u svojoj knjizi iznosi Snježana Kordić, a protiv kojih se određuje hrvatska jezikoslovna kao i šira javnost, donosimo ovo predavanje u nekoliko nastavaka kako bi čitatelji stekli uvid u „znanstvenost“ pristupa spomenute autorice kada negira samosvojnost hrvatskoga jezika

Dana 28. listopada osvanula je na portalu HKV-a vijest da je u ime HKV-a Hrvoje Hitrec podnio prijavu Općinskomu državnom odvjetništvu u Zagrebu protiv odgovornih osoba u Ministarstvu kulture RH zbog sufinanciranja knjige Snježane Kordić *Jezik i nacionalizam*:

“U prijavi se navodi da su rečene osobe ravnatelj Uprave za knjigu i knjižnice Čedomir Višnjić i ministar Božo Biškupić propuštanjem dužnoga nadzora nesavjesno postupale u obavljanju službe, dopuštivši da Ministarstvo kulture neosnovano, protuzakonito i protustavno sufinancira knjigu Snježane Kordić *Jezik i nacionalizam*“, nakladnika ‘Duriex’, pa su time prouzročili povredu prava drugoga, odnosno imovinsku štetu.”

“U obrazloženju se navodi da je knjiga *Jezik i nacionalizam* upravljena protiv hrvatske kulture, hrvatskoga kulturnog identiteta i hrvatskoga jezika, te zbog toga nije smjela biti sufinancirana iz državnoga proračuna RH. U knjizi se suvremena demokratska hrvatska država uspoređuje s nacističkom Njemačkom, osporava se Ustav RH u dijelu koji govori o hrvatskome jeziku u službenoj uporabi, te negira pravo hrvatskoga naroda da svoj jezik naziva svojim, narodnim imenom.”

Hrvoje Hitrec svojim je potezom iznedrio drugu stranu. To pokazuju reakcije u medijima koji pokušavaju Hitrecovu prijavu predstaviti besmislenom. Gotovo svi spomenuti poznatiji hrvatski mediji ustali su tim povodom u obranu neobranjive knjige. Time su se doveli u vrlo neugodnu situaciju. Kao da nitko od urednika u tim medijima nije imao dan-dva vremena za čitanje knjige. Ili nisu imali vremena, ili su knjigu počeli slaviti i braniti isključivo po nečijem nalogu.

Večernji list o prijavi objektivno izvjestio 2. studenoga u tekstu s ovim podnaslovom - citirajući H. Hitreca: *Ovo nije tužba protiv knjige ili njezine autorice, već protiv odgovornih u Ministarstvu kulture koji novcem iz državnoga proračuna sufinanciraju knjigu koja*

tvrdi da hrvatski jezik ne postoji. U tekstu se kaže da novinar do autorice knjige nije uspio doći jer ona radi i živi u Njemačkoj. Već 30. listopada vijest o prijavi objavio je i *Novi list*, s podnaslovom u kojem se citira Snježana Kordić: *Znanstveno propitivanje nacionalizma izaziva ogorčenosti i paniku.* *Novi list* brani Snježanu Kordić, pa čak i time da ju naziva onako kako se danas sama vjerojatno nikada ne bi nazvala, “kroatistikom”, a prostora se daje njezinim i Jergovićevim izjavama u povodu tužbe. Isti je tekst objavio i *Glas Slavonije* 3. studenoga (na svojom mrežnim stranicama). Ubrzo se objavio i *Jutarnji list* s tekstom *Hitrec zbog srpskohrvatskog Bajiću tužio Božu Biškupića, pa pustio Thompsona i Škoru.* *Jutarnji list* tužbu naziva “apsurdnom”. I njegova je redakcija uspjela kontaktirati autoricu knjige te je prenijela njezinu izjavu kako je sada riječ o tome hoće li “državni odvjetnik odbaciti prijavu” i hoće li, ako ju ne odbaci, “sud poštovati zakon i slobodu govora ili će njihov nacionalizam staviti iznad zakona”.

Slobodna Dalmacija također se digla u obranu knjige S. Kordić te joj je 6. studenoga dala cijelu stranicu za intervju pod naslovom *Podudaranje jezika i nacije samo je mit.* U uvodnom se dijelu intervjua govori o “graji koju su ovdješnji deklarirani ustašofili, ali i dio tzv. umjerene kulturne javnosti” podigli oko knjige S. Kordić. Autorica kaže da je knjigom htjela “pružiti mladima znanja koja im se uskraćuju kroz školovanje. Maknati ideologiju iz kroatistike. Upoznati domaću sredinu sa znanostu u svijetu.”

U medijsku kampanju u korist Snježane Kordić i njezine knjige uključio se 9. studenoga i *Nacional*. Hitreca naziva “desničarskim piscem” koji je u ime “minorne udruge” HKV podnio kaznenu prijavu, što je “apsolutna novost u rješavanju lingvističkih prijepora u Hrvatskoj i upućuje na moguću sukob između ultradesnog Hitreca i umjerenog Biškupića, te na sukob s Višnjićem kao predstavnikom srpske zajednice”.

Međutim, Hitrec ne rješava “lingvističke prijepore”, to čini struka, a nije ni podnio prijavu protiv Višnjića kao predstavnika srpske zajednice, već protiv njega u funkciji djelatnika Ministarstva kulture. Bi li prema *Nacionalu* pripadnici svih nacionalnih manjina u RH trebali biti iznad zakona ili bi to trebalo vrijediti samo za neke nacionalne manjine?

Nacional naziva Snježanu Kordić “znanstvenicom briljantne biografije” koja “zastupa tezu da su hrvatski, srpski, bosanski i crnogorski jezik varijante jednog standarda”. *Nacional* zaključuje svoj tekst o kaznenoj prijavi ovako: “Sada je pitanje hoće li te državni odvjetnik odbaciti ili prosljediti sudu. Ako je prosljediti sudu, treba vidjeti hoće li se poštivati zakon i sloboda govora, ili će nacionalizam stati ispred zakona, što bi nas vratilo u 90-e kad je ognjištarski duh HDZ-a zatirao svako drukčije mišljenje.”¹

Dana 8. studenoga održana je tribina HKV-a pod naslovom *Nove agresije na*

hrvatski jezik. Kao pozvani predavači sudjelovali su dr. Nataša Bašić, Jasmina Nikić i autor ovoga članka. Na tribini je samo manjim dijelom bilo riječi o knjizi S. Kordić i o kaznenoj prijavi HKV-a protiv Ministarstva kulture. Isključivo o kaznenoj prijavi i knjizi govorio je Hrvoje Hitrec kao organizator tribine u svojim uvodnim napomenama i u završnoj riječi. Jasmina Nikić uopće nije govorila o knjizi S. Kordić. Nataša je Bašić samo manji dio svojega predavanja posvetila Snježani Kordić. Isto vrijedi i za autora ovoga teksta, koji je o zblanzima oko knjige govorio u kontekstu povijesnih paralela. Nakon završne riječi Hrvoja Hitreca autor je ovoga članka prokomentirao knjigu S. Kordić nekim citatima te je podupro kaznenu prijavu Hrvoja Hitreca jer smatra nedopustivim da je Ministarstvo kulture RH simbolično pomoglo objavu te knjige.

Televizijske kamere HRT-a snimale su cijelu tribinu, od prvoga do posljednjega trenutka. U publici je bilo i drugih snimača. O tribini je HRT izvjestio u svojoj emisiji *Polja ure kulture* 11. studenoga.

Prilog HRT-a složen je s ciljem da s blagom dozom ironije prikaže kako se netko nepotrebno uzbuđuje oko knjige. Jedna od uvodnih rečenica urednice emisije glasi: “Dok je naše jezično poglavlje zatvoreno čak i u Europi, kod kuće kao da se vraćamo u prošlost.” Spornost knjige uvodno je prikazana izjavom da “autorica tvrdi da su hrvatski i srpski jedan jezik”, a ne npr. time da autorica tvrdi da hrvatski jezik ne postoji te da u svojoj knjizi najgrubljim riječima vrijeđa svoje neistomišljenike, hrvatsku državu, njezine zakone i ustav.

U emisiji HRT-a tribina je predstavljena tako kao da je bila posvećena isključivo S. Kordić. Iz izlaganja N. Bašić prikazan je samo jedan dio u kojem se osvrće na S. Kordić, a od onoga što je govorio autor ovoga članka, prikazan je također samo isječak onoga što je pri kraju rekao nakon Hrvoja Hitreca u odnosu na knjigu i postupak Ministarstva. U kombinaciji s neprimjerenim uvodnim napomenama te su riječi N. Bašić, M. Grčevića i H. Hitreca gledateljima HRT-a ostale nerazumljive. Manipulacija je povećana još i prikazom jednoga dijela govora akademika Babić koji je bio u publici.

Manipulacija je nastavljena u nastavku emisije iskazom kako su S. Kordić i neki drugi prešutjeli pozive na razgovor za HRT, no da je jedan lingvist s Filozofskoga fakulteta pristao razgovarati i “sniziti te sirove strasti”. Tako najavljeni lingvist prikazan je kako nasmiješen hoda osvijetljenim hodnikom prema kameri, a izjava za HRT mu započinje ovako: “Ja se slažem s onim dijelom knjige u kojem se kritizira nacionalizam u jeziku i neznanstveni pristup kakav prevladava u domaćoj kroatistici.”

Bio bi red da taj lingvist pojašni u kojem dijelu domaće kroatistike prevladava neznanstveni pristup i nacionalizam u jeziku. Misli li da na kroatistički Filozofskoga fakulteta prevladava neznanstveni pristup i nacionalizam u jeziku? Ili negdje drugdje? Ili on branjenjem knji-

ge S. Kordić zapravo odrađuje kakav politički zadatak i u stvari ne zna što piše u knjizi o kojoj govori?

Nakon lingvističara govorio je za HRT i akademik Tonko Maroević kao predsjednik vijeća Ministarstva koje je predložilo da se donese odluka o financiranju knjige S. Kordić. On je podsjetio kako je u kratkoj polemici sa S. Kordić rekao da mu je ona u toj svojoj argumentaciji čak i dodijala, a da ga je to moralno još više obvezalo da knjigu ponudi hrvatskoj publici. HKV ima svoje, naravno, razloge, a on da polazi od toga “da hrvatska država ima snage da se suprotstavi suprotnim mišljenjima, da vodi o njima računa, te da se u krajnjoj liniji Hrvatska legitimira pred Europom kao zemlja koja prihvaća razgovor.”

Akad. Maroević je predsjedniku HKV-a prije tribine pismeno objasnio da je Ministarstvo financiralo knjigu S. Kordić zato što je htjelo pokazati da “u hrvatskoj kulturi ima mjesta za drugačije mišljenje”, pa i ono koje je “nepopularno i u nesuglasju s najvećim autoritetima”.² Šteta je što akad. Maroević kao član uredništva *Književne Republike* nije u tome smislu utjecao na Velimira Viskovića kada se radilo o objavi teksta Zvonka Pandžića.

Knjiga S. Kordić bila bi tiskana i bez dodijeljene simbolične potpore Ministarstva kulture. Autoričino mišljenje slušamo već godinama putem *Književne Republike*, za što su autorici iz sredstava hrvatskoga državnoga proračuna putem časopisa zasigurno isplaćeni dobri honorari. No sada je izravnim potpomaganjem Ministarstva kulture prekoračena granica jer se radi o potpori autorskom djelu. Ministarstvo je time poduprlo neprihvatljiv diskurs koji je ukoričen u toj knjizi, a zatim je gurnulo akademika Maroevića, u čije osobne poštene nakane ne sumnjam, da obrazloži da je to zapravo u interesu hrvatske države i hrvatske kulture te da se time legitimiramo pred Europom (kao da je Europa tražila da to učinimo).

Uz sve dužno poštovanje prema Tonku Maroeviću, smatram da Ministarstvo kulture RH nije smjelo poduprijeti objavu knjige Snježane Kordić. Toj knjizi nedostaje ponajprije kultura pa nije zavrijedila potporu Ministarstva kulture. Ona nije zastavljena, već pamfletistička, vrijeđa hrvatsku državu, kroatističku akademsku zajednicu i njezine pojedince. Takve knjige Ministarstvo kulture RH ne bi smjelo podupirati.

Svršetak

Mario GRČEVIĆ

¹ 3. veljače 2011. godine objavljena je na mrežnim stranicama www.hakave.org odluka Općinskoga državnoga odvjetništva Republike Hrvatske u Zagrebu kojom se odbacuje tužba. Odluka je donesena 22. prosinca 2010., a nedugo nakon toga novim je ministrom Ministarstva kulture imenovan Jasen Mesić.

² Prema tekstu *Još o knjizi "Jezik i nacionalizam"* Hrvoja Hitreca, 29.10.2010., www.hakave.org.